

22. 10. 2018

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kdy a za jakých podmínek je možné zpětvzetí práva na uspokojení ze zajištění v insolvenční?

Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení je obecně výhodnější, jelikož se jejich pohledávky uspokojují ze zpeněžení zajištění. To v případě nemovitostí často bývá jediný hodnotný majetek dlužníka. Za určitých okolností však může být pro zajištěného věřitele výhodnější jeho pohledávku přihlásit jako nezajištěnou.

Například při oddlužení se zajištění věřitelé uspokojují jen z výtěžku zpeněžení zajištění. Část zajištěné pohledávky, která z výtěžku zpeněžení uspokojena nebyla, se neuspokojuje spolu s ostatními (nezajištěnými) pohledávkami. Pokud tedy lze očekávat, že výtěžek zpeněžení, resp. jeho část připadající některému ze zajištěných věřitelů, bude nižší než podíl, jehož by se tomuto věřiteli dostalo (jako nezajištěnému) z budoucích příjmů dlužníka, je v rámci taktiky vhodnější pohledávku přihlásit jako nezajištěnou, případně právo na uspokojení ze zajištění vzít zpět. Je proto vhodné vyjasnit, do kdy tak může zajištěný věřitel učinit, resp. do kdy tak může učinit a zároveň se stát věřitelem nezajištěným, o což mu samozřejmě jde.

V souladu s § 184 insolvenčního zákona může věřitel, který podal přihlášku pohledávky nebo na něhož se hledí jako na přihlášeného věřitele, kdykoli v průběhu insolvenčního řízení vzít přihlášku pohledávky zpět. Insolvenční soud vezme zpětvzetí přihlášky na vědomí rozhodnutím, jehož právní mocí věřitelova účast v řízení končí. Ve vztahu ke zpětvzetí přihlášky ohledně zajištění toto ustanovení nic neříká. Zejména z § 195 insolvenčního zákona vysvětlujícího, že popřením pohledávky co do jejího pořadí se rozumí popření práva na její uspokojení ze zajištění, však vyplývá, že s přihlášeným pořadím pohledávky lze relativně samostatně disponovat.

Oproti tomu měnit výši přihlášené pohledávky může věřitel podle § 192 odst. 4 insolvenčního zákona jen do skončení přezkumného jednání, dokud jeho pohledávka není zjištěna. S ohledem na skutečnost, že možnost měnit důvod vzniku pohledávky a pořadí byla z § 192 insolvenčního zákona vypuštěna novelou s účinností od 31. března 2011, je zřejmé, že pořadí až do skončení přezkumného jednání měnit nelze. Jde o záměr zákonodárce vycházející z předpokladu, že na rozdíl od změny výše jde o kvalitativní změnu, jejímž výsledkem je jiná pohledávka. Tuto změnu tak lze provést ve lhůtě pro přihlašování pohledávek.

Podle § 167 odst. 1 insolvenčního zákona se zajištění věřitelé v rozsahu zajištění uspokojují ze zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěna, nestanoví-li zákon jinak. Pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zajištění, nedohodnou-li se zajištění věřitelé písemně jinak.

Insolvenční zákon již výslovně nestanoví, že část pohledávky zajištěného věřitele, která nebyla uspokojena z výtěžku zpeněžení, se uspokojí stejně jako ostatní nezajištěné pohledávky, jak to dříve výslovně stanovil § 299 odst. 1 insolvenčního zákona. Toto obecné pravidlo však lze dovodit z citovaného textu § 167 odst. 1 insolvenčního zákona, konkrétně slovního spojení „v rozsahu zajištění“, které indikuje, že mimo tento rozsah se zajištění věřitelé neuspokojují ze zpeněžení věci, nýbrž jinak, tedy jako ostatní (nezajištění) věřitelé. Nově je toto pravidlo výslovně upraveno v rámci zpeněžení specifické hypoteční podstaty, konkrétně v § 375 odst. 2 insolvenčního zákona.

V § 398 insolvenčního zákona jsou upraveny způsoby provedení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře, případně jejich kombinací. Pro jeho provedení plněním splátkového kalendáře podle odstavce 3 platí, že nezajištěným věřitelům dlužník splácí po dobu 5 let část svých příjmů, ze které mohou být v exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

Zajištění věřitelé se uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění, přičemž se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.

Z těchto ustanovení v souladu s usnesením Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 29 NSCR 34/2016 ze dne 27. března 2018 vyplývá pro otázku položenou v úvodu následující:

Je pouze na rozhodnutí věřitele zajištěné pohledávky, zda ji přihlásí s právem na uspokojení z tohoto zajištění, či nikoli. Rovněž je pouze na něm, zda v tomto rozsahu svoji přihlášku vezme zpět. Pokud věřitel svoji pohledávku přihlásil do insolvence s právem na uspokojení ze zajištění, **může s takto přihlášeným pořadím pohledávky disponovat, a to včetně zpětvzetí práva na toto přednostní uspokojení.** Vedle tohoto procesněprávního postupu mu nic nebrání ani v hmotněprávním vzdání se zástavního práva, čímž zanikne i právo na uspokojení ze zajištění. Žádný věřitel není nucen k výkonu práv, která vůči dlužníku získal před zahájením insolvenčního řízení, včetně práva na uspokojení jeho pohledávky ze zajištění.

Tento postup může být pro věřitele výhodný v případě, kde insolvenční zákon omezuje právo zajištěného věřitele, který je zároveň osobním věřitelem dlužníka, jen na uspokojení jeho pohledávky ze zpeněžení zajištění, jehož očekávaný výtěžek je nižší než částka, které by se věřiteli dostalo jako nezajištěnému. Takovým případem je právě oddlužení, případně může jít též o reorganizaci, kde se míra uspokojení zajištěného věřitele z nezajištěných částí majetkové podstaty bude řídit reorganizačním plánem.

Vzít přihlášku ve vztahu k právu na uspokojení ze zajištění zpět může věřitel kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení. Tato možnost sama o sobě však pro něj nemá zásadní význam. Věřitel tak totiž (v popsanych případech) učiní, aby se stal nezajištěným věřitelem a jeho nyní již nezajištěná pohledávka se uspokojila z částek určených k rozdělení mezi nezajištěné věřitele. Zpětvzetí přihlášky ve vztahu k právu na uspokojení ze zajištění, resp. jeho vzetí na vědomí rozhodnutím insolvenčního soudu, mu přitom automaticky toto postavení nezajistí. **Stane se tak pouze v případě, že ke zpětvzetí dojde ve lhůtě určené insolvenčním zákonem ke změně pořadí přihlášené pohledávky.**

Touto lhůtou je podle současného znění insolvenčního zákona lhůta pro přihlášení pohledávky. Za předchozího znění § 192 odst. 2 insolvenčního zákona, podle kterého rozhodoval i Nejvyšší soud zmíněným usnesením, šlo o lhůtu do skončení přezkumného jednání, při kterém byla pohledávka přezkoumána a zjištěna.

I za současné právní úpravy by se podle mého názoru mohl uplatnit výklad, že nejzazším okamžikem pro zpětvzetí práva na uspokojení pohledávky ze zajištění s účinkem jejího uspokojení jako nezajištěné je skončení přezkumného jednání. Věřitel totiž nemění pořadí tak, že by uplatnil právo na

uspokojení pohledávky z jiného zajištění, ale neuplatňuje jej vůbec. Důvod změny § 192 odst. 2 insolvenčního zákona spočívající v ulehčení popírání (pořadí) pohledávky jiným věřitelům (znemožněním jeho změn učiněných i po lhůtě k popření) by nijak dotčen nebyl, jelikož by právo na uspokojení ze zajištění úplně odpadlo.

Věřitel nadto bude ke zpětvzetí přistupovat na základě analýzy, jaké uspokojení pohledávky může očekávat při jejím uspokojení v režimu nezajištěných pohledávek, kterou nelze provést bez znalosti ostatních pohledávek a jejich parametrů. Lze-li přitom výši přihlášené pohledávky měnit až do skončení přezkumného jednání, při kterém je zjištěna, je provedení takové analýzy ve lhůtě pro přihlášení pohledávky (a pro zpětvzetí práva na uspokojení ze zajištění s účinky změny režimu uspokojení) prakticky nemožné. Je však na soudech, aby takový výklad případně přijaly.

Věřitel pochopitelně může vzít právo na uspokojení své pohledávky ze zajištění zpět i po uplynutí této lhůty. Následkem takového zpětvzetí však již není změna způsobu uspokojení pohledávky. Věřitel proto v důsledku tohoto zpětvzetí nemá právo na uspokojení pohledávky jako nezajištěné. Takové zpětvzetí tak pro věřitele již nemá smysl.

Výjimku samozřejmě představuje případ, kde je pohledávka co do jejího pořadí popřena a v incidenčním sporu je rozhodnutím insolvenčního soudu určeno, že zajištěna není. V tomto případě se zajištěná pohledávka stane pohledávkou nezajištěnou i po uvedené lhůtě. Nestane se tak ovšem v důsledku dispozice s právem na uspokojení ze zajištění ze strany věřitele.

Mgr. Jan Pořízek,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář](#)

Kováků 554/24
150 00 Praha 5

Tel.: +420 296 368 350
Fax: + 420 296 368 351
e-mail: jan.porizek@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)

- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)